

Малината и къпината принадлежат към род *Rubus*, сем. *Rosaceae*. Родът обединява множество подродове, включващи повече от 400 вида. Съвременните сортове малини и къпини са сложни хибриди и са резултат на продължителна селекция. Плодовете им притежават своеобразен аромат и много добри вкусови качества. Използват се за консумация в прясно състояние, а също и за преработка. Могат да бъдат доходни култури в полупланински и планински райони, където намират благоприятни условия.

Кореновата система на растенията се състои от коренище (подземно стъбло) и придатъчни корени. Основната и част при малината е разположена на 40 - 45 см дълбочина, а при къпината прониква по-дълбоко, което я прави в сравнение с малината по-сухоустойчива. Ежегодно, пъпки разположени върху подземната част, се развиват в издънки формиращи надземната част на растенията.

При традиционните сортове, издънките (стъблата) през първата вегетация залагат плодни пъпки и през следващата година (вече като двугодишни) плододават. След плододаване двугодишните издънки постепенно изсъхват и отмират. При ремонтантните сортове (Люлин, Херитидж и др.) част от плодните пъпки във връхната част на едногодишните стъбла се развиват и плододават още първата година, в края на лятото и началото на есента.

Сортовете са самооплождащи се, което позволява създаването на едноразови насаждения, но засаждането на два или повече сорта повишава добивите. При къпината има и частично самооплождащи се сортове, нуждаещи се от опрашители.

Малината не понася добре силните студове и големите горещини. По време на дълбокия покой плодните пъпки измръзват при минус 18 – 20 °С, а издънките при минус 24 – 25 °С. По време на вегетацията малината е чувствителна към продължителни горещини, почвени и атмосферни засушавания, както и към продължително преовлажняване на почвата. Насаждения трябва да се създават на места с по-прохладен климат и възможност за поливане. Предпочита почви богати на хумус, лек механичен състав и средно кисела до неутрална реакция (рН 5,5 – 7,0); не са подходящи сбити, чакълести, бедни на органични вещества.

Къпината е по-чувствителна на студ, получава повреди при минус 17 – 18 °С. Предвид по-мощната си коренова система къпината е по-толерантна към горещини и засушавания и е по-малко взискателна към типа почва.

Подходящи предшественици за малината са многогодишни фуражни треви, едногодишни житни и бобови култури. След прибирането на предшественика площта, ако е необходимо, се подравнява, почиства и се извършва основна обработка според дълбочината на почвения хоризонт, риголване на 40- 45 см или оран на 25- 30 см с продълбочаване. С нея се внасят необходимите торове. Тори се според почвените анализи, обикновено на 1 декар - 4-5 т оборски тор, 15-30 кг активен фосфор и 15-20 кг калий. След основната обработка се извършват 2-3 плитки обработки (на 10-12 см дълбочина) за довеждане на почвата до градинско състояние. Засаждането се извършва в дълбоки бразди (25-30 см) или ямки с размери 25x25x30 см. Разстоянията на засаждане могат да варират в зависимост от използваната техника, наклона на терена и изискванията на сорта (от 1,8-2 м до 2,9-3 м между редовете и 40-60 см в реда; 670 до 1000 растения/ дка). При къпината разстоянията на засаждане са по-големи (2,8-3 м между редовете), а вътрередовото разстояние силно зависи от сорта (изправено и

полуизправено растящите сортове 0,8- 0,9 м до 2,5-3,5 м при стелешите и полустелешите се сортове). Растенията се засаждат 2-4 см по-дълбоко от колкото са били в саксийката. Почвата около тях се притъпква и се полива задължително с 3-4 литра вода за по-добро прихващане. За предотвратяване на изпарение и образуване на почвена кора влажният участък около растението се мулчира с подходящ материал или рохкава почва.

Сроковете за засаждане на контейнерно отгледан разсад зависи от фазата на растенията. Ако се използват растения в покой може да се извърши през есента след листопада до настъпване на трайно застудяване или напролет преди развитието на пъпките. Ако посадъчния материал е във вегетация най-подходящият срок е напролет след преминаване на опасността от слани и преди настъпването на летните горещини. Грижите за младите насаждения са: поддържане площта чиста от плевели, напояване, подхранване с азотен тор (8-10 кг на декар активен азот) внесен с една от почвените обработки след прихващането на разсада, борба с болести и неприятели. Повечето от малиновите сортове могат да се отглеждат без опорна конструкция, но може и да се изгради такава. Най-подходяща е двойната „Г”- образна конструкция, при която не се налага привързване на стъблата. Изправенорастящите къпинови сортове могат да се отглеждат без опорна конструкция, а при полустелешите се и стелещи сортове се изгражда дву- или триредова телена конструкция, по която издънките се прикрепват чрез привързване.

Ежегодно след встъпване в плододаване в насаждението се извършва резитба. Премахват се всички двегодишни плододавали издънки близо до нивото на почвената повърхност. Добре е това да се извърши веднага след беритбата, за да се даде повече светлина и пространство на едногодишните издънки за по-доброто им израстване, узряване и залагане на повече цветни пъпки. Извършва се и резитба за прореждане на едногодишните издънки като в линеен метър се оставят 10-20 силни и здрави равномерно разпределени в реда стъбла.

При къпината резитбата е сходна. При изправенорастящите сортове на растение се оставят 3-5 издънки, а при полуизправенорастящите 5-6 на растение.

Други грижи в плододаващите насаждения са поддържане почвата чиста от плевели (механично или с подходящи хербициди), торене, поливане, борба с болести и неприятели, беритба на плодовете придобили характерното за сорта оцветяване.